

Mladi s Neretve daleko odmakli u demokraciji

Metković je poznat po prvom Gradskom vijeću mladih u Hrvatskoj, a na poticaj njihove Škole demokracije osnovano je i Županijsko vijeće mladih, također prvo u državi

Najveći pad konzumacije cigareta, alkohola i opojnih droga kod srednjoškolaca na području Dubrovačko-neretvanske županije i gotovo zanemariva stopa nasilja među učenicima osnovnih škola – činjenice su s kojima se može podičiti Metković, a koje su velikim dijelom rezultat dugogodišnje kvalitetne edukacije mladih u sklopu projekta Zdravi grad. Riječ je o neizravnim posljedicama kontinuiranog rada s učenicima na jačanju osobnosti od njihovog predškolskog uzrasta, a koje su proizašle iz cijele lepeze pozitivnih osobina što su ih mladi Metkovački razvili u većoj mjeri od svojih vršnjaka u ostalim gradovima županije. Spomenimo samo: ustrajnost, različitost interesa, pozitivnu opservaciju budućnosti, odlučnost u obrani svojih stavova, brzi oporavak od neugodnih iskustava, te učenje iz njih, što je pokazalo istraživanje provedeno 2001. i 2003. godine, o kojem je bilo više riječi u prošlom broju »Epohe zdravlja«.

Metkovski srednjoškolci također imaju razvijeniji osobni moral i etički sustav vrijednosti, uspješnije surađuju s drugima, razvili su bolje vještine učenja i bolje razumiju demokraciju. To je velikim dijelom izravna posljedica programa Škole demokracije, koji je dio projekta Zdravi grad, a u kojem Metković bilježi izvanredne rezultate. Grad na Neretvi poznat je, naime, po prvom Gradskom vijeću mladih, a iz njihove je Škole demokracije

potekla i inicijativa za osnivanje Županijskog vijeća mladih, koje je nedavno u Metkoviću održalo sjednicu, također prvu takve vrste u državi.

– Bili smo pioniri tog procesa u Hrvatskoj. O ulozi i značaju Gradskog vijeća mladih počeli smo učiti još 1998. godine u Norveškoj, kada smo prvi put prisustvovali Vijeću mladih grada Sandnesa. Učili smo na koji su način škole povezane s lokalnom zajednicom, i to ne samo preko određenih projekata, nego i kroz pravne akte, što nam je do tada bila nepoznanica. Od nas se očekivalo da napravimo prve korake i započnemo s prvim demokratskim procesima na razini lokalne zajednice. Program od samog početka uživa maksimalnu potporu norveškog Ministarstva vanjskih poslova, a od 2000. godine i našeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa – objašnjava **Živka Franković**, voditeljica Škole demokracije, inače profesorica engleskog jezika u metkovskoj Gimnaziji, koja ovaj zahtjevan i opsežan program vodi isključivo svojom dobrom voljom i u slobodno vrijeme.

Nakon što su se predstavnici Gimnazije educirali, a prof. Franković u Gradskom poglavarstvu pripremila teren, u Metkoviću je u svibnju 2001. godine održana prva sjednica Gradskog vijeća mladih. U njezinom su radu, kao i na daljnjim sjednicama koje se održavaju jednom godišnje, sudjelovali predstavnici sve četiri metkovske

škole, dvije osnovne i dvije srednje, uz predsjedanje gradonačelnika **Stipe Gabrića**, kojeg je na sljedećim sjednicama mijenjao dogradonačelnik **Mate Mustapić**. Model rada Vijeća je poznat: svaka od škola izlazi pred mlade vijećnike sa svojim projektom, što otvara prostor raspravi, nakon koje slijedi glasanje, odnosno biranje najboljeg ponuđenog projekta, za čiju su realizaciju sredstva osigurana. I, dakako, svaka sjednica, kao i one s odraslim vijećnicima, ima i vrijeme predviđeno za vijećnička pitanja upućena gradskim poglavarima. Učenici pitaju ono što ih muči u njihovu okruženju, a predstavnici Grada odgovaraju odmah na sjednici ili odgovore naknadno šalju pismenim putem.

Isti je način rada i na županijskoj razini. Na prvoj sjednici, koja je održana pod predsjedanjem župana **Ivana Šprlje**, prisustvovalo je po pet predstavnika iz pet gradova: Metkovića, Opuzena, Ploča, Dubrovnika i Bata, dok su predstavnici Korčule bili promatrači. Nakon dinamične, tolerantne i argumentirane rasprave mladi su vijećnici javnim glasanjem dali prednost projektu Srednje škole iz Ploča, koji predviđa uređenje školskog igrališta. Prvu sjednicu financijski su podržali županijski i gradski Upravni odjel za društvene djelatnosti i udruga »Metković zdravi grad«, a prof. Franković objašnjava kako je za nastavak rada neophodno djelovanje županijskog parlamenta regulirati pravnim aktima, kao što je to učinjeno s Gradskim vijećem.

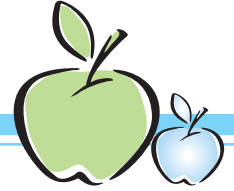
Naglašava i kako je zadaća profesora bila da učenike nauče tolerantnom ponašanju, lijepom govoru, vještini slušanja, kao i tome da kratko, izravno i jasno iznose svoje stavove i mišljenja. A učenici potvrđuju da su u tome u visokom postotku i uspjeli.

Veronika Vidović, učenica trećeg razreda Gimnazije i predstavnica svih srednjoškolaca Dubrovačko-neretvanske županije u Nacionalnom vijeću mladih, ističe kako je Škola demokracije zaslužna za stvaranje partnerskog odnosa između učenika i profesora.

– Ranije nismo bili povezani, no od kada surađujemo na ovom programu, profesorima se možemo obratiti zbog bilo kakvog problema. Također, i atmosfera među učenicima je prijateljska. Među nama nema sukoba, ni natjecanja. Na sjednicama nam nije cilj pokupiti novac za realizaciju svog projekta, nego glasamo prema savjesti, odnosno

Županijsko Vijeće mladih

za onaj projekt koji nam se uistinu čini najbolji. Uz to, sve više se družimo i izvan škole i provodimo zajedno svoje slobodno vrijeme – objašnjava Veronika, koja je u Školu demokracije uključena već sedmu godinu, od petog razreda osnovne škole.

Metković je Gradsko vijeće mladih oformio prije nego je Zakon o srednjem školstvu propisao takvo povezivanje učenika s lokalnom zajednicom. No, obuhvaćanje osnovaca zakonom do danas nije regulirano, a u Metkoviću su oni u rad Vijeća uključeni od samog početka. Prof. Franković je inicirala i njihovu dodatnu edukaciju u Norveškoj, gdje je doznala za međunarodni projekt »Agenda 21« u sklopu kojeg osnovci uče kako na kreativan način predstaviti svoju školu određenim projektom.

Osnovci s Neretve bilježe i izvanredne rezultate u projektu »Stop nasilju među djecom«, a za što je metkovska Osnovna škola »Stjepan Radić« nedavno nagrađena posebnom plakatom UNICEF. Profesorica **Snježana Nikolić**, voditeljica Školskog vijeća, objašnjava kako se uobičajena stopa nasilja u školama kreće između 14 i 18 posto, a kod njih je iznosila devet posto. Posljedica je to, naglašava, programa »Škola koja promiče zdravlje«, koji se kod njih provodi od 1996. godine. Edukacija »malih« i »velikih« u svrhu poboljšanja komunikacije na relaciji učenik-nastavnik-roditelj (u svim smjerovima) rezultirala je time da više gotovo i nema intervencija nakon što se neki vid nasilja dogodi jer učenici problem rješavaju prije nego on eskalira.

– Naučili su brinuti se o sebi na miran, demokratski način. Da bi to postigli, morali smo educirati i odrasle, kako bi oni mogli biti primjer djeci. Sada smo stvorili komunikacijski krug, odnosno mrežu koja probleme rješava mirno, a ne sukobima. I u tom segmentu, jednako kao i kod problema ovisnosti, potvrđeno je da preventivni programi daju najbolje rezultate – ističe prof. Nikolić.

Unapređenje zdravlja predstavlja sveobuhvatan društveni i politički proces koji uključuje kako akcije usmjerene jačanju vještina i sposobnosti pojedinaca, tako i akcije usmjerene promjeni socijalnih, ekonomskih i okolinskih uvjeta kojima se teži ukloniti njihov (potencijalno negativan) učinak na zdravlje pojedinaca i društva. Unapređenje zdravlja je proces jačanja ljudi s ciljem njihova osposobljavanja da povećaju kontrolu nad determinantama zdravlja i kroz to ga unaprijede. Sudjelovanje je esencijalna komponenta koja omogućuje održivost i kontinuitet akcije unapređenja zdravlja.

Profesorica Živka Franković i predstavnica Vijeća mladih

Komunikaciju i vještinu rješavanja problema osnovci su razvijali i kroz Školu demokracije. Kroz svoje Školsko vijeće, a zatim i Gradsko, te Županijsko, nastoje poboljšati uvjete boravka u školi, pomoći djeci s posebnim potrebama, uljepšati školsku zgradu i okoliš, te bolje regulirati promet oko škole. Primjerice, Gradsko vijeće mladih usvojilo je projekt OŠ Don Mihovila Pavlinovića o nabavci računala za kabinet namijenjen radu s djecom s poteškoćama u razvoju, a vijećnici triju škola složni su u nastojanju da se ponovno postave ležeci policajci na cesti na koju gledaju njihove škole.

Vijeće učenika Gimnazije odgovorno je za provedbu dviju anketa u školama. Prva je bila »Informiranost i primjena učeničkih prava u osnovnim i srednjim školama«, a druga »Mjerenje stupnja ljudskih prava u školi«, čija su se pitanja temeljila na Općoj deklaraciji o pravima čovjeka.

– Zaključci do kojih smo došli provedbom anketa pokazali su apsurdnu situaciju. Škola koja najbolje informira učenike o njihovim pravima jest Gimnazija, a istodobno je upravo Gimnazija ta koja se najmanje pridržava naučenih prava. Nakon tih rezultata sastalo se Nastavničko vijeće jer smo se morali osvijestiti. I osvijestili smo se, postali smo fleksibilniji. Iako je u početku bilo malog otpora kod starijih kolega, osjeća se pozitivan pomak – napominje prof. Franković. Objasnila je kako je riječ, primjerice, o pravu učenika da dobije svaki test na uvid, kao i to kako u danu može biti usmeno ispitan najviše dva puta.

U radu s učenicima njeguje se i osjećaj solidarnosti i karitativan rad. Primjerice, predstavnici škola često daruju bolesnu i hendikepiranu djecu, organiziraju im priredbe, posjećuju i daruju socijalno ugrožene

obitelji, stare i nemoćne, a svakoj takvoj akciji mladi Metkovičani rado se odazivaju i nesebično daruju potrebite.

Pozitivni rezultati dugogodišnjeg rada s mladim Metkovičanima na prihvaćanju različitosti, razvijanju osjećaja odgovornosti i samostalnosti, kao i poštovanja i solidarnosti prema drugima očiti su i u projektu »Puževa kućica«, kojeg su mladi vijećnici nedavno zajednički predstavili na prvoj sjednici Županijskog vijeća mladih. Riječ je o projektu uređenja prazne i zapuštene kućice u krugu Gimnazije, koja bi, nakon renoviranja i opremanja, trebala poslužiti srednjoškolcima za sadržajnije i kvalitetnije ispunjavanje slobodnog vremena. Veronika Vidović objašnjava kako bi profesori, školski majstor i učenici trebali prostor zajedno obogatiti, očistiti, zidove ocrtati i zatim postaviti razglas, DVD i glazbenu liniju. Ondje bi se održavali plesovi, sastanci dramske i filmske sekcije, te instrukcije učenicima koji »zapiču« u nekom predmetu. »Puževa kućica« na Vijeću nije prošla, no prof. Franković vjeruje kako bi se projekt mogao realizirati financijskom injekcijom Regionalnog centra za zaštitu okoliša – REC Metković.

Bilo kako bilo, mladi s Neretve su u demokraciji definitivno daleko odmakli, a ponekad odlutaju i predaleko. Svoja prava, kaže prof. Franković, nekad i zloupotrebjavaju jer se u nekim situacijama ne znaju zaustaviti.

– Zbog toga ćemo u budućnosti nastojati poraditi na bontonu, koji je danas zanemaren i treba ga njegovati. Naši učenici već godinama sudjeluju u radu Govorničke škole, učeći kulturu govora, a sada je vrijeme da poradimo i na kulturi ponašanja – zaključuje prof. Franković.

Divna Zenić